

Proloog

In 1095 roept paus Urbanus II¹ op tot een kruistocht tegen de ongelovige moslims (in het westen Saracenen genoemd) die de plaatsen in Heilige Land² bezet houden. Velen sluiten zich aan bij de oproep van de paus. Zo ook de Normandische edelman Bohemund van Tarente.³

Een kroniekschrijver beschrijft de begeestering van Bohemund bij zijn deelname aan de Eerste Kruistocht als volgt:

“Bohemund die grote krijger, was Amalfi aan het belegeren toen het nieuws hem bereikte dat een ontzaglijk leger van Frankische kruisvaarders was aangekomen op weg naar het Heilig Graf en de strijd met de heidenen. Terstond informeerde hij naar de aard van hun wapens, het herkenningsteken dat ze in deze bedevaart voor Christus droegen en de strijdkreet die ze in het gevecht aanhieven. Men berichtte hem, dat ze goed waren uitgerust, een kruisteken op de rechterarm of tussen de schouders droegen en als strijdkreet ‘God wil het! God wil het! God wil het!’ riepen.

Geïnspireerd door de Heilige Geest, gaf Bohemund het bevel dat men onmiddellijk zijn meest kostbare kledingstuk in kruisvormen zou versnijden. De meeste ridders die aan het beleg deelnamen, sloten zich zonder dralen en met laaiend enthousiasme bij hem aan. Graaf Rogier I (van Sicilië) die samen met Bohemund het beleg van Amalfi leidde, werd aan zijn lot overgelaten en maakte er bij terugkeer op Sicilië zijn beklag over, dat hij zijn leger was kwijtgespeeld.”⁴

Wie is Bohemund en hoe komt deze Normandier terecht in Italië?

¹ Odo van Lagery, paus van 1088-1099.

² Regio in het Midden-Oosten waar zich voor joden, christenen en moslims belangrijke godsdienstige en historische gebeurtenissen hebben afgespeeld.

³ Vorst van Tarente (1085-1111) en Antiochië (1098-1111).

⁴ Jones, Dan. *De Kruisvaarders. De strijd om het Heilige Land* (2020). Omniboek.

Met de komst van de gebroeders Drengot en de zonen van Tancred van Hauteville⁵ begint de geschiedenis van de Normandiërs in Zuid-Italië en het Heilige Land.

⁵ Normandische heer, vader van de broers Hauteville (eind tiende eeuw – circa 1041).

Hoofdstuk 1

Normandiërs in Zuid-Italië

1.1 Zuid-Italië: breuklijn van drie mogendheden

Zuid-Italië is in de elfde eeuw het toneel van een langdurige en verbeterde machtsstrijd tussen de verschillende opvolgers van het in de vijfde eeuw verloren gegane Romeinse Rijk⁶. Religieuze tegenstellingen tussen het westerse (rooms katholieke) en het oosterse (orthodoxe) christendom spelen daarbij een rol. Het Oosterse Schisma, ook wel Groot Schisma⁷ genoemd, zorgt ervoor dat in 1054 na eeuwen een definitieve scheiding plaatsvindt tussen de westerse en de oosterse kerk vanwege een verschillende benadering van religieuze doctrines. Deze scheiding duurt tot de dag van vandaag voort.

Op de achtergrond ontwikkelt zich de toenemende macht van islamitische volken op Sicilië, in Spanje en in het Midden-Oosten.

Het gebied dat de Normandiërs rond het jaar 1000 betreden, ligt op de breuklijn van een aantal mogendheden: het Byzantijnse Rijk (dat heerst over het huidige Apulië, Basilicata en een groot deel van Calabrië), de Lombardische vorstendommen Spoleto, Benevento, Capua en Salerno⁸, een aantal kleine kuststaten (Amalfi, Napels en Gaeta) die formeel onder Byzantijnse heerschappij staan en Sicilië dat in handen is van islamitische Arabieren.⁹

⁶ Het West-Romeinse Rijk gaat ten onder in 476 na Christus, het Oost-Romeinse (Byzantijnse) Rijk blijft nog duizend jaar bestaan tot 1453 als de Turkse sultan Mehmet II de Veroveraar Constantinopel verovert. In 1930 wordt de naam van de stad officieel gewijzigd in Istanbul.

⁷ Het Schisma vangt officieel aan in 1054 maar bestaat feitelijk al langer. In 1965 wordt het schisma door paus Paulus VI en patriarch Athenagoras I van Constantinopel opgeheven.

⁸ Capua en Salerno splitsen zich in de negende eeuw af van Benevento en worden zelfstandige vorstendommen.

⁹ De Arabieren veroveren het eiland in 827 op het Byzantijnse Rijk en stichten een emiraat dat bestaat tot de verovering door de Normandiërs onder Rogier I